

Pragmatism som enda vägens politik

- krönika i Östgöra-Correspondeten 2009-04-18

Pragmatism är politiken för dagen. I sitt installationstal för tre månader sedan meddelade president Barack Obama att han skulle ta till offentlig politik ("government") där det fungerade och avstå där det inte gick. Därmed var avvägningen mellan vänster och höger avklarad.

Det tycks inte vara så att ideologier och politisk strid går hem i kristider. Pragmatism är den enda vägens politik. Det talas om kapitalismens kris men åtminstone än så länge väldigt litet om socialismens möjligheter.

När finansminister Anders Borg av Socialdemokraterna anklagas för att göra för litet i sin vårbudget och av Svenskt Näringsliv för att vara tidernas bästa socialdemokratiska finansminister, sitter han nog ganska nöjd i mitten. Europas huvudsakligen borgerliga politiska ledare betraktas som passiva inför krisen när de håller igen med krispaketen, medan Barack Obama trots allt mest får stöd i USA när han satsar stort med väldiga offentliga ekonomiska insatser och växande budgetunderskott.

Kritik får Obama däremot för att han och finansminister Timothy Geithner trasslat till det om bankstödet. Där anses presidenten snarast vara alltför traditionellt amerikanskt ideologiskt hämmad att inte våga direkt nationalisera krisbankerna för en tid – likt den dåvarande borgerliga regeringen gjorde i Sverige i början på 1990-talet.

Till den nya pragmatismen hör också att förlita sig på sunt förnuft och vetenskaplig expertis. Trots att intellektuella sällan brukar lyckas som chefer, prisas Obama för sitt intellekt och sin eftertänksamhet. Anders Borg vill framstå som erfaren riksbanksekonom, medan den gamle lektorn i nationalekonomi Thomas Östros blir billig agitator. USA har fått en Nobelpristagare i fysik som energiminister. Obamas ekonomiska råd är fullt med ekonomiprofessorer och bankekonomer, ironiskt nog flera med sina främsta meriter från den globaliserade avregleringens tid på 1990-talet.

Skurkar med sviktande personlig moral och bristande individuellt ansvar finns för den skull. Giriga direktörer och klippare liksom godtrogna och okunniga fackföreningsledare brännmärks både i USA och Sverige.

Till bovarna i USA hör också de vanliga politikerna och deras partistrider. Presidenten har i opinionsmätningarna stöd av två tredjedelar av befolkningen, men kongressen av bara en tredjedel. Obama byggde sin presidentkampanj på att utlova förnyelse och förändring. Han lyfte fram sin begränsade makthavarerfarenhet som en tillgång i stället för en belastning.

Problemet för president Obama har i stället varit att han trots allt förlitat sig på stöd från de traditionella politikerna och också lämnat för många detaljer i sina stimulansprogram till kongressen att avgöra i utskottskompromisser. Presidentens appeller om en öppen hand och samarbete är fortfarande allmänt hållna. Något snopen har han än så länge fått erfara att hans politiska motståndare hemma inte vill spela med. Hur omvärlden i längden tar emot hans inbjudan till diplomatisk dialog är också oklart.

Barack Obama verkar tro att öppenhet, rationalitet och inspirerande ledarskap är lösningen på tillvarons både stora och små problem. Låt oss hoppas att hans inställning räcker långt. Men politik är också kamp och konflikt. Till slut når också pragmatismen sin gräns.

Anders Mellbourn